

Klasicizem in razsvetljenje

- ❖ od konca 2 pol. 17. st do 18. st
- ❖ klasicizem se je razvijal v Franciji v času vladnja Ludvika 14.
- ❖ pri nas Marija Terezija
- ❖ klasicizem je na nek način soroden baroku (črpa podobne motive, ideje) po slogu pa se razlikuje (zavrača baročno bogatenje, izometničenost in teži k razumski urejenosti)
- ❖ išče vzore v antiki (uzakonijo antično trojno enotnost, Shakespeara pa klasicisti označijo za barbarskega)

- klasicizem doživi razcvet v *tragediji* in *komediji*

tragedija: - **Corneille**
- **Racine**

mojster komedij: - **Moliere**
(Skopuh, Tartuffe, Ljudomrznik,
Učene ženske, Šola za žene,
Namišljeni bolnik, Žlahtni
meščan)

- ❖ razvije se tudi basen (eden največjih piscev- La Fontaine, pri nas Valentin Vodnik)

Razsvetljenje

- ❖ racio (lat.-racionalizem, razum)
- ❖ je gibanje, ki je temeljilo na tem, da morajo ljudje razmišljati s svojo glavo (prej je veljala cerkvena dogmatika)
- ❖ podlage razsvetljenstva: - empirizem (veda, ki temelji na dokazih)
  - materializem
  - senzualizem
- ❖ razsvetljenci so se vključevali v znanstvene kroge:
  - ENCIKLOPEDISTI-najpomembnejši francoski razsvetljenci (Voltaire, Diderot, Rousseau, Beaumarchais)
- ❖ vpliv francoskega razsvetljenstva se je prenesel v Anglijo
- ❖ angleški razsvetljenci: - Daniel Defoe (Robinson Crusoe)
  - Jonathan Swith (Gulliverjeva potovanja)
  - Henry Fielding (Tom Jones)
- ❖ nemško razsvetljenje: - Lessing
- ❖ rusko razsvetljenje: - Krilov
- ❖ italija: - Goldoni
- ❖ od literarnih zvrsti prevladuje epika
- ❖ od literarnih vrst-roman, ki postane osrednja epska zvrst in v celoti nadomesti ep
- ❖ romani so različni-zgodovinski, ljubezenski, utopični, satirični, razvojni
- ❖ po obliki so pogosto napisani v pismih (npr. Nevarna razmerja)
- ❖ pisemska oblika romana postane ena osrednjih oblik romanov

- ❖ Voltaire: Kandid (roman, ki je na nek način vezan na antični roman, ampak Voltaire ljubezensko zgodbo sprebeni v parodijo)
- ❖ sicer je umetnost, ki nastaja v razsvetljenstvu precej suhoparna, saj je v ospredju razum

Razsvetljenstvo na slovenskem

- ❖ je prvo obdobje, ki začne na prvo mesto postavljati **posvetno književnost**
- ❖ v tem času smo dobili prvo pesniško zbirko (Vodnik-Pesmi za pokušino)
- ❖ prvi slovenski časopis Ljubljanske novice (Vodnik)
- ❖ **prva drama Županova Micka** in Ta veseli dan ali Matiček se ženi (Linhart)
- ❖ nastajale so še druge (praktične) knjige: Vodnik: - Setveni koledar
- Mala pratika, Velika pratika
- Knjige za babice
- Kuharske bukve
- ❖ Slovenci so se združevali v dva kroga razsvetljencev:
  - prvi je bil **Pohlinov krog**: - Pohlin je izdajal prvi slovenski pesniški

almanah Pisanice, kjer je Vodnik objavil svojo prvo pesem

- drugi je bil **Zoisov krog**:
  - ta krog je pomembnejši za literaturo
  - Zois je bil velik izobraženec svojega časa
  - bil je denarni podpornik